

N:o 43.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen med förslag till lag angående handel med konstgjorda gödselmedel; gifven Stockholms slott den 29 januari 1904.

Under åberopande af bilagda utdrag af i statsrådet och högsta domstolen förda protokoll, vill Kungl. Maj:t härmed föreslå Riksdagen att antaga härvid fogade förslag till lag angående handel med konstgjorda gödselmedel.

Kungl. Maj:t förblifver Riksdagen med all Kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

OSCAR.

Ernst Meyer.

Förslag

till

Lag angående handel med konstgjorda gödselmedel.

1 §.

En hvar, som för egen eller annans räkning idkar handel med konstgjorda gödselmedel, vare, ehvad sådant af köparen påfordras eller icke, pliktig att, senast då varan till köparen levereras, aflämna ett af säljaren underskrifvet garantibevis, innehållande köparens namn, den försålda varans myckenhet och benämning, det i 2 § omförmälda märke samt uppgift om varans halt af värdebestämmande ämnen.

Närmare föreskrifter, huru halten af värdebestämmande ämnen skall angifvas, så ock angående garantibevisets affattning i öfrigt meddelas af Konungen.

2 §.

Försäljes gödselmedlet i säck, kärl eller annan fast förpackning, låte säljaren å förpackningen anbringa ett lätt i ögonen fallande märke, i korthet angifvande säljarens samt varans namn äfvensom varans halt af värdebestämmande ämnen. Detta märke skall upptagas jämväl i räkning, som å varan utfärdas.

3 §.

Benämning, hvarunder vara i garantibevis angifves, må ej vara vilseledande i afseende å varans beskaffenhet och ursprung.

4 §.

Underlåter säljare af konstgjorda gödselmedel att till köparen aflämna garantibevis, som i 1 § sägs, eller att iakttaga hvad enligt 2 § honom åligger, straffes med böter högst ettusen kronor.

5 §.

Finnas de angående såld varas beskaffenhet i garantibeviset lämnade uppgifter vara oriktiga eller har säljare låtit öfverträdelse af hvad i 3 § är stadgadt komma sig till last, straffes säljaren med böter från och med tjugufem till och med tvåtusen kronor, där ej förbrytelsen är i allmänna strafflagen med straff belagd.

Uppgift om varans beskaffenhet skall ej anses oriktig, där ej afvikelsen från garantibeviset öfverstiger af Konungen fastställt analysrum.

6 §.

Förbrytelser mot denna lag åtalas vid allmän underrätt i den ort, där säljaren idkar sin rörelse. Sådant åtal må af allmän åklagare utföras.

7 §.

Böter, som enligt denna lag ådömas, tillfalla kronan. Har allmän åklagare åtalet utfört, tage dock han två tredjedelar af böterna; finnes särskild angifvare, tage han hälften af åklagarens andel.

Saknas tillgång till böternas fulla gäldande, förvandlas de efter allmän strafflag.

8 §.

Öfverenskomma säljare och köpare, att betalning för gödselmedel skall erläggas efter den mängd af värdebestämmande ämnen, varan vid undersökning befinnes innehålla, eller understiger vikten af försåldt varuparti tjugufem kilogram, vare säljaren ej skyldig att öfverlämna garantibevis eller att iakttaga hvad i 2 § stadgas.

9 §.

Konstgjorda gödselmedel må till riket införas endast af den, som tillverkar eller idkar handel med dylika varor, och må förty gödselmedel, som till riket ankomma, icke från tullverket utlämnas, med mindre mottagaren genom intyg af registreringsmyndighet eller af trovärdige män styrker sig tillverka eller idka handel med sådan vara. Då sådan från utrikes ort ankommen vara af mottagaren till annan utlämnas, åligger den förre lika skyldighet med säljare.

10 §.

Med konstgjordt gödselmedel förstås i denna lag hvarje till gödsling afsedd tekniskt behandlad vara, ändå att den endast underkastats förmalning eller motsvarande behandling, såsom råa kalialter, perugvano samt råstampadt benmjöl. Å pudrett eller å kalk, märgel eller dylika jordförbättringsmedel hafva bestämmelserna i denna lag ej tillämpning.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1905.

*Utdrag af protokollet öfver finansärenden hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 18 sep-
tember 1903.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern BOSTRÖM,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena LAGERHEIM,
Statsråden: ODELBERG,
 HUSBERG,
 PALANDER,
 WESTRING,
 RAMSTEDT,
 BERGER,
 MEYER,
 VON FRIESEN,
 VIRGIN.

Efter gemensam beredning med cheferna för justitiedepartementet och jordbruksdepartementet anförde chefen för finansdepartementet, statsrådet Meyer i underdånighet:

Genom nådig proposition till 1902 års Riksdag öfverlämnade Eders Kungl. Maj:t till Riksdagen förslag till förordning angående handel med konstgjorda gödselmedel. Med afseende å innehållet i detta förslag uttalades vid ärendets föredragning den 2 april 1902 af dåvarande chefen för finansdepartementet den mening, att den föreslagna författningen tillhörde den ekonomiska lagstiftningens område, och i öfverensstämmelse med denna uppfattning förklarade Eders Kungl. Maj:t i den nådiga propositionen, att Eders Kungl. Maj:t ville inhämta Riksdagens yttrande öfver förslaget samt, efter mottagande af Riksdagens svar, företaga den slutliga pröfningen af samma förslag och om för-

fattnings utfärdande i ämnet förordna. I anledning af nämnda proposition har Riksdagen i skrifvelse den 20 maj 1902 meddelat, att Riksdagen ansett vissa genom propositionen ifrågasatta stadganden vara af den beskaffenhet, att de icke lagligen kunde åvägabringas i annan ordning än den för stiftande af allmän civillag föreskrifna, samt att Riksdagen vid sådant förhållande funnit sig förhindrad att afgifva det i propositionen begärda yttrande. Då emellertid behof af lagstiftning i ämnet syntes vara för handen, anhölle Riksdagen, det täcktes Eders Kungl. Maj:t för Riksdagen framlägga förslag till lag angående handel med konstgjorda gödselmedel.

Med hänsyn till den uppfattning, som sålunda gjort sig gällande i Riksdagen, har jag låtit förslaget undergå förnyad granskning, därvid befunnits, att de ifrågasatta bestämmelserna i allmänhet äro af sådant innehåll, att deras stadfästade i form af civillag icke synes böra föränleda betänkligheter. Dock lärer härutinnan undantag böra göras med afseende å de i det för Riksdagen framlagda förslaget upptagna bestämmelser angående undersökning af levererad vara, då desamma icke afsågo att utgöra hinder för köpare att på annat sätt ådagalägga, att garantibevisets uppgifter om den levererade varans beskaffenhet vore oriktiga, och då dessa bestämmelser sålunda egentligen ej hade annan betydelse än att innefatta en anvisning, huru undersökning därom lämpligen kunde äga rum. Vidare har det ansetts vara af vikt att i fråga om tillåtet analysspelrum bevara möjligheten att när som helst kunna efter förhandenvarande förhållanden utan Riksdagens medverkan meddela erforderliga föreskrifter.

Sedan föredragande departementschefen härefter uppläst ett i öfverensstämmelse med hvad nu anförts utarbetadt förslag till lag i ämnet, hvilket förslag under litt. — finnes fogadt vid detta protokoll, hemställde departementschefen, att Högsta Domstolens utlåtande öfver samma förslag måtte genom note ur protokollet inhämtas.

Till denna af statsrådets öfriga ledamöter biträdda hemställan täcktes Hans Maj:t Konungen i nåder lämna bifall.

Ex protocollo:
Hjalmar Rettig.

Förslag

till

Lag angående handel med konstgjorda gödselmedel.

1 §.

En hvar, som för egen eller annans räkning idkar handel med konstgjorda gödselmedel, vare, ehvad sådant af köparen påfordras eller icke, pliktig att, senast då varan till köparen levereras, öfverlämna ett af säljaren undertecknadt garantibevis, innehållande köparens namn, den försålda varans myckenhet och benämning, det i 2 § öförmälda märke samt uppgift om varans halt af värdebestämmande ämnen.

Närmare föreskrifter, huru halten af värdebestämmande ämnen skall angifvas, så ock angående garantibevisets affattning i öfrigt meddelas af Konungen.

2 §.

Försäljes gödselmedlet i säck, kärl eller annan fast förpackning, låte säljaren å förpackningen anbringa ett lätt i ögonen fallande märke, i korthet angifvande säljarens samt varans namn äfvensom varaus halt af värdebestämmande ämnen. Detta märke skall upptagas jämväl i den å varan utfärdade räkning.

3 §.

Benämning, hvarunder vara i garantibevis angifves, må ej vara vilseledande i afseende å varans beskaffenhet och ursprung.

4 §.

Underlåter säljare af konstgjorda gödselmedel att till köparen öfverlämna garantibevis, som i 1 § sägs, eller att iakttaga hvad enligt 2 § honom åligger, straffes med böter från och med tio till och med etthundra kronor.

5 §.

Finnas de angående såld varas beskaffenhet i garantibeviset lämnade uppgifter vara oriktiga eller har säljare låtit öfverträdelse af hvad i 3 § är stadgadt komma sig till last, straffes säljaren med böter från och med tjugufem till och med etthundra kronor, där ej förbrytelsen är i allmänna strafflagen med straff belagd.

Uppgift om varans beskaffenhet skall ej anses oriktig, där ej afvikelsen från garantibeviset öfverstiger af Konungen fastställt analys spelrum.

6 §.

Förbrytelser mot denna lag höra under allmänt åtal.

7 §.

Af böter, som enligt denna lag ådömas, tillfalle en tredjedel kronan och två tredjedelar åklagaren. Finnes särskild angifvare, tage han hälften af åklagarens andel.

Saknas tillgång till böternas fulla gäldande, förvandlas de efter allmän strafflag.

8 §.

Öfverenskomma säljare och köpare, att betalning för gödselmedel skall erläggas efter den mängd af värdebestämmande ämnen, varan vid undersökning befinnes innehålla, eller understiger vikten af försåldt varuparti tjugufem kilogram, vare säljaren ej skyldig att öfverlämna garantibevis eller att iakttaga hvad i 2 § stadgas.

9 §.

Konstgjorda gödselmedel må till riket införas endast af den, som tillverkar eller idkar handel med dylika varor, och må förty gödselme-

del, som till riket ankomma, icke till mottagaren utlämnas, med mindre denne styrker sig tillverka eller idka handel med sådan vara. Då sådan från utrikes ort ankommen vara af mottagaren till annan utlämnas, åligger den förre lika skyldighet med säljaren.

10 §.

Med konstgjordt gödselmedel förstås i denna förordning hvarje till gödsling afsedd tekniskt behandlad vara, ändå att den endast underkastats förmalning eller motsvarande behandling, såsom råa kalialter, perugvano samt råstampadt benmjöl. Å pudrett eller å kalk, mærgel eller dylika jordförbättringsmedel hafva bestämmelserna i denna lag ej tillämpning.

Denna lag skall träda i kraft den .

*Utdrag af protokollet öfver lagärenden, hållet uti Kungl. Maj:ts
högsta domstol tisdagen den 20 oktober 1903.*

Tredje rummet.

Närvarande:

Justitieråden: CLAËSON,
HELLSTRÖM,
BILLING,
BOHMAN,
QUENSEL.

Tillförordnade byråchefen för lagärenden, konstituerade revisionssekreteraren, juris doktorn Hellner föredrog

Utdrag af protokollet öfver finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 18 nästlidne september, utvisande, att Kungl. Maj:t i nåder förordnat, att högsta domstolens utlåtande skulle inhämtas öfver utarbetadt förslag till lag angående handel med konstgjorda gödselmedel; varande förslaget bilagdt detta protokoll.

Emot förslaget framställdes följande anmärkningar:

1 §.

Högsta domstolens ledamöter förenade sig om följande yttrande:

»Då underlåtenhet att fullgöra den i första stycket af denna § meddelade föreskrift utgör en förbrytelse, synes det vara önskligt, att bestämmelserna affattas på ett sätt, som, så vidt möjligt, ej lämnar rum för tvekan om den ort, där förseelsen kommit till fullbordan och

följaktligen må åtalas, och detta desto hellre, som det enligt förslaget tillkommer allmän åklagare att vaka öfver lagens efterlefnad.

I nu antydda hänseende torde emellertid stadgandet i nämnda stycke icke vara fullt tillfredsställande. Då det nämligen säges, att säljaren har att fullgöra den honom åliggande skyldighet »senast då varan till köparen levereras», synes däraf närmast böra dragas den slutsatsen, att förseelsen alltid skall anses begången å leveransorten. Oafsedt nu, att det stundom icke faller sig så lätt — åtminstone för den icke rättskunnige — att afgöra hvilken plats, som rätteligen är att betrakta såsom leveransorten, vill det förefalla, som om den nu angifna tydningen motsades af bestämmelsen, att garantibeviset skall »öfverlämnas till köparen», ett uttryck, med hvilket gärna förbindes den uppfattningen, att säljaren åligger tillse, att garantibeviset verkligen kommer köparen tillhanda. För det fall, att varan icke direkt af köparen från säljaren mottages, torde det följaktligen vara lämpligare föreskrifva, att garantibeviset skall i rekommenderadt bref afsändas till köparen — en anordning, som jämväl erbjuder den fördelen att åtminstone för dylika fall underlätta bevisning mot försumlige säljare.»

4 och 5 §§.

Högsta domstolens ledamöter förenade sig om följande yttrande:

»Då förevarande lag enligt sin affattning är afsedd att äga tillämpning allenast å affärsmän, hvilkas rörelse gemenligen antager större dimensioner, och lagen har till syfte att förekomma en verksamhet, som är lika vinstgifvande som osund, synes det i dessa §§ föreslagna straffmaximum böra betydligt höjas.»

6 och 7 §§.

Högsta domstolens ledamöter förenade sig om följande yttrande:

»Den lydelse, som gifvits åt 6 och 7 §§, synes kunna gifva anledning till den uppfattning, att förbrytelser mot lagen ej kunna åtalas af annan än allmän åklagare. Då det emellertid ej lärer vara åsyftadt och ej heller kan anses riktigt att betaga enskild målsägande rätt att föra talan om ansvar, synes jämkning i sagda paragrafers affattning böra vidtagas.»

9 §.

Då föreskriften att konstgjorda gödselmedel, som från utrikes ort till riket ankomme, ej finge till mottagaren utlämnas, med mindre

denne styrkte sig tillverka eller idka handel med sådan vara, tydligen ej afsåge att göra någon rubbning i sjölagens bestämmelser angående fartygsbefälhafvares skyldighet att utlämna last till konnossement-innehafvaren, utan allenast hade afseende å varans utlämnande från tullverket, ansågo justitieråden *Claëson*, *Hellström*, *Billing* och *Quensel*, att stadgandets affattning i denna del borde förtydligas.

Justitierådet *Bohman*, med hvilken justitieråden *Claëson*, *Hellström* och *Billing* förenade sig, erinrade, att bestämmelsen därom, att gödselmedel, som till riket ankomme, icke finge till mottagaren utlämnas med mindre denne styrkte sig tillverka eller idka handel med sådan vara, lämnade rum för olika meningar angående beskaffenheten af det bevis, som tullmyndigheten ägde att i berörda hänseende affordra mottagaren, hvadan ett förtydligande syntes erforderligt.

Ex protocollo:
Erik Ölander.

*Utdrag af protokollet öfver finansärenden hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 29 januari
1904.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern BOSTRÖM,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena LAGERHEIM,
Statsråden: ODELBERG,
 HUSBERG,
 PALANDER,
 WESTRING,
 RAMSTEDT,
 BERGER,
 MEYER,
 VON FRIESEN,
 VIRGIN,
Justitieråden: SKARIN,
 HUSS.

Efter gemensam beredning med cheferna för justitiedepartementet och jordbruksdepartementet anmälde chefen för finansdepartementet, statsrådet Meyer i underdånighet:

Högsta domstolens yttrande öfver det enligt statsrådsprotokollet öfver finansärenden den 18 sistlidne september till högsta domstolen remitterade förslag till lag angående handel med konstgjorda gödselmedel; och hemställde föredragande departementschefen, att förslaget, med de jämkningar, som af högsta domstolens erinringar föranleddes, måtte föreläggas Riksdagen till antagande.

Med bifall till denna af statsrådets öfriga ledamöter biträdda hemställen täcktes Hans Maj:t Konungen förordna, att till Riksdagen skulle aflätas nådig proposition i ämnet af den lydelse, bilagan litt — vid detta protokoll utvisar.

Ex protocollo:

Sven Köhler.